

יוסף ורחל

נערך ויוצא לאור ע"י "הספדי יוסף ורחל" (בהשתתפות כולל "יוני המעלה")
 העלוני לע"ג אבי מורי ר' יוסף בר אסתר סויסה ז"ל שנלב"ע ביום י' סיון התשנ"ב
 ואימי מורתי רחל בת איזיה סויסה ע"ה שנלב"ע ביום כ"ו מר חשון התשע"ז

1425

מתפלל

שבת יאי חשון-התשפ"ג
 פרשה: לך לך
 הפטרה: למה תאמר

הדלקת נרות - 16:26
 צאת השבת - 17:18
 ר"ת - 17:53

הדלקת נרות בשבת הבאה 16:21

זמן	זמן
עמוד השחר: 4:55	זמן טלית: 5:02
זמן טלית: 5:02	זריחה: 5:59
זריחה: 5:59	צאת: 11:23
צאת: 11:23	מנחה גדולה: 11:50
מנחה גדולה: 11:50	שקיעה: 16:47

Shul for prayer

"כבוא אברם מצרימה... ויהללו אותה אל פרעה"
 סדר הדברים היה כך:
 בתחילה ראו אותה המצרים הפשוטים ואמרו שראויה זאת לשרים גדולים כאשר הובאה לשרים, אמרו שאינה ראויה אלא למלך. לכן נאמר תחילה "ויראו המצרים את האשה" ואחר כך "ויראו אותה שרי פרעה ויהללו אותה אל פרעה".

העלוני לרפואת חמי וחמולי שלום בר שמחה ומרים בת רחל מנשה בר דוד וצפורה מרת אחתי דינה בת רחל הרוצה להקדיש את העלוני או חלקו בטל... 052-5079555

"נסיונותיו של אברהם אבינו"

שנים מעשרת הנסיונות של אברהם אבינו ע"ה, נאמרו לו בלשון "לך לך", האחד - "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך", והשני - "לך לך אל ארץ המוריה". רבותינו ז"ל הציבו סימן שאלה "ואיני יודע איזו חביבה".

ועל פניהם הדברים תמוהים, האמנם? היש מקום להשוואה בין שני הנסיונות הללו, הלא בעיני בשר שלנו לא קרב זה אל זה. נסיון זה של לך מארצך, עם כל הקושי שבדבר, עקרה ממולדת, הינתקות ממשפחה והליכה אל הבלתי נודע, מכל מקום, מה כוחו וגבורתו של זה אל מול נסיון העקדה, בו נדרש להקריב בנו יחידו אשר זכה בו למאה, ואשר בו הובטח לו קיום כלל ישראל לדורות עולם, "כי ביצחק יקרא לך זרע".

ברי הדבר, שלא הסגנון השווה שבו באו שני הצווים, הוא זה אשר מותח קול המשוה ביניהם, ועלינו לדרוש ולתור בחכמה, בעומק הדברים ובפנימיותם, להבין הצד השווה שבהם.

מפתח להבנת הדברים הוא הפסוק: "וילך אברם כאשר דבר אליו ה' " צויו של הבורא בנסיון זה בא בלשון "ויאמר" ה' אל אברם, קיומו של הצו, כאשר "דבר" אליו ה', וכבר יסודו לנו הז"ל כי "אמירה" היא לשון רבה, לעומת ה"דיבור" שהוא לשון קשה. הצו של לך מארצך, צורך בכנפיו מתן שכר ומובת הנאה, "לך - להנאתך וטובתך"; מלבד הבטחות מפורשות של "ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך, והיה ברכה". ה"אמירה" שבצווי היא, משום התמריץ הנלווה אליו, והתועלת האישית הנגזרת בקיומו, ואילו ה"דיבור" שבו מקיים אברהם אבינו את הצו, להורות כי לא שת לבו אל כל מה שבצד הצווי, וכל קיומו הוא אך משום שעו רצונו ואדיר חפצו למלא את רצונו ה', וכל הליכתו היא "כאשר דבר אליו ה' ", ועל כל צעד בהליכתו זו, מכוון אברהם אבינו ומייחד יהודים, לעשות רצון הבורא כי כך גזרה חכמתו יתברך.

הצבת סימן השאלה איזה משני הנסיונות חביב יותר, ללמדנו בא, כי צו הבורא הבא לנסות את האדם, ועמידתו של המנסה בהצלחה בנסיון, אינו נמדד בגודל הנסיון, לא בשגב נוראותו ולא בהירואיקה הנלווית, אלא אך בנקודה הפנימית של קיומו, שהוא מלוי רצון ה' במלאו "כאשר דבר", בואת יבחן האדם האם לבו נכון אל ה', ואם מבטל רצונו מפני רצונו יתברך.

מעתה, פרשה פתוחה לפנינו, כי אם לא למדוהו רבותינו מפשוטו של מקרא, כי נסיון העקדה חביב יותר, הוה אמינא כי זה הראשון חביב לא פחות, שהרי בזה כן זה, העיד עליו יודע תעלומות, כי נתקיים במלאו וברצון שלם, בלי שום פניה ונגיעה, בלתי לה' לבדו, "כאשר דיבר אליו ה'".

בין כל אלה עמד לו רב יואל גאון, משתאה ומחריש, כששפתיו דובבות תפילה לבוראו שיצליח דרכו בעיר הזרה.

לפתע חש טפיחה על כתפו. הוא הסתובב לאחור והבחין באיש זה, לבוש גלימה רקומה, ופניו מפיקות חן וטוהר.

"אתה מחפש עבודה, הלא כן?" שאל האיש, "בוא עמי!"

היה זה לא אחר מאשר יצחק מיודענו, סוחר התבואה. מחסן התבואה הגדול שלו שכן בסמוך ממש, ברחבה שליד שערי העיר. ובדיוק באותה שעה בה הגיע רב יואל לשערי העיר, יצא יצחק אל פתח בית המסחר, לחפש אחר סבל מזדמן, שיואיל לשאת עבודו כמה שקי תבואה ממקום למקום בתוך המחסן.

מבטו נפל על רב יואל, ומשחשבו לסבל המחפש עבודה - ניגש אליו וביקשו לבוא עמו.

רב יואל לא התלבט. הוא האזין בענווה להוראותיו של יצחק, ואחר החל גורר את שקי החיטה והשעורה מפינה לפינה, כרצונו של בעל הבית.

ולפתע נראו בפתח המחסן הגדול שלוש דמויות בעלות תואר והדר. היו אלו שניים מגאוני ישיבת סורא, ואליהם נלווה מר האי גאון, אחיו של יצחק ובנו של רב נחשון גאון.

השלושה היו בעיצומה של המגבית השנתית לטובת ישיבת סורא, ואחת מתחנותיהם החשובות ביותר הייתה מחסן תבואותיו של יצחק, הסוחר הנדיב.

הם חלפו על פניו של רב יואל, שהיה עסוק בגרירת שק חיטה, ותוך כדי כך שוחחו ביניהם על קושיה חזקה כברזל שהתעוררה אמש בבית המדרש, ואשר טרם נמצא לה ישוב.

"כמדומני שיש בידי תירוץ לקושיה זו", אמר אחד מהם, והחל מרצה את דבריו באוזני שני רעיו.

התירוץ התקבל על ליבם של השניים והם שחו אודותיו בהתפעלות, אולם רב יואל, שהדברים הגיעו לאוזניו, העווה את פניו.

"התירוץ איננו תירוץ", מלמל לעצמו, "אבל גם הקושיה איננה קושיה, וזאת משום שהמהלך כולו נעוץ בהבנה שגויה של צדדי הסוגיה בגמרא", והוא החל ממלמל לעצמו את הדברים כסדרם.

הוא לא שם לב לכך ששלושת הגאונים העומדים במרחק מה ממנו - מאזינים לדבריו בפיות פעורים.

"מה זאת?!" השתאו. "והלא זהו תלמיד חכם עצום! הכיצד הוא עוסק בסבלות?!"

ובלא להמתין ניתקו השלושה ממקומם, עצרו את רב יואל מגרירת השק, ושאלו-תבעו: "מי כבודו?"

"עברי אנכי", ניסה רב יואל להתחמק, "ובאתי לחפש עבודה!"

הודעות מרכז "Shul for prayer" פתוח בימים: א - ה פלא... 052-5079555

לוח שנה

לידיעת הציבור אפשר לרכוש לוח שנה. כמו כן אפשר לרכוש לוח שנה בצורת טבלה על דפים בגודל A4. הרכישה אצל יובל פרטובי פל... 0505919251

העלוני לרפואת והצלחת יוסי ביטון הבעלים של "אביזרי הגולן" וכל משפחתו ישלם ה' פעולו אמן

photo: netep & areel Ltd

"המול לכם כל זכר"

מדוע לא קיים אברהם "מילה" קודם שנצטווה? במסכת יומא (כח): נאמר שקיימו האבות כל התורה כולה, ואפילו מצוות דרבנן, אם כן מדוע לא קיים אברהם מצוות מילה קודם שנצטווה?

אולם ידוע שגדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה, שזה יצרו תוקפו וזה אין יצרו תוקפו. והאבות קדמו וקיימו כל המצוות - שהרי גם אם היו מצטווים לאחר מכן היו שבים ומקיימים אותם מחמת הצווי, אך את מצוות המילה, ניתן לקיים רק פעם אחת, ואם היה אברהם מל עצמו קודם שנצטווה, היה פחות מ"מצווה ועושה" ולכן המתין לצויו.

"ויפול אברהם על פניו וידבר אתו אלוהים"

באר רש"י שנפל על פניו "כיון שלא מל עצמו לא היה בו כח לעמוד דערלה מאוסה היא", אולם מדוע נפל דוק בשעה זו על פניו והלא בכל הפרשה דבר עמו הקב"ה?

ברם, עד עתה לא נצטווה אברהם על המילה ואם כן לא היה עליו מצוה למול שהרי אין לזה שם ערלה לולי הציווי, ועכשיו שנצטווה נהיה לשם ערלה ונפל על פניו ובוזה מיושבת הקושיה הידועה אברהם איננו שקיים כל התורה כולה היאך לא מל עצמו קודם הצווי - ומשום דלפני הצווי לא היה לזה שם ערלה כלל.

"הרגו אותי ואותי יוזו"

שתי שאלות נשאלות כאן:

א. הריגתו של אברם היתה מוכרחת לפי רש"י, כי אם אברם היה חי, הרי היא אשת איש, ובני נח מצווים על עריות, ותימה הכיצד לא חששו להרגו שהרי מצווים על הרציחה, וגולן את שרה ומצווים על הגזל?

ב. ועוד מהו לשון ואותך יחיו, היה לו לומר "ואת תחיי"? אולם אברם ידע שהם יחששו יותר מאסור העריות שהרי בכל רגע ורגע עוברים על האסור, מה שאין כן ברציחה וגזל שהרי משעבר עליהם האסור אינו נמשך (וגם בגזל אם עשה מעשה בחפץ).

ועל לשון "ואותך יחיו" אף אם תחפצי למות מאשר לחיות עמם הם יחיו אותך. כמו שנאמר לגבי פרעה, כשצוה להשליך התינוקות לאיור ואת הבת תחיון דהיינו נתנו להם לחם מים ורפואה ותחיו אותך.

"ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך"

הגאון מהר"י זאבי זצ"ל הביא דברי התוספות (ברכות מ') ששאלו, הלא כל ברכה שאין בה מלכות ("מלך העולם") אינה ברכה, והיכן יש הזכרת מלכות בתפילת העמידה. ותירצו, שאמירת "אלקי אברהם" נחשבת כמלכות, לפי שהודיע מלכותו יתברך לכל באי עולם.

והנה אמרו במדרש: "ואעשך לגוי גדול", זהו שאומרים "אלקי אברהם". "ואברכך", זהו שאומרים "אלקי יצחק". "ואגדלה שמך", זהו שאומרים "ואלקי יעקב". ומעתה, "והיה ברכה" היינו שהזכרתך גם תחשב כברכה, וכדברי התוספות.

"ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך"

מין החיד"א זצ"ל הביא דברי הרשב"א זצ"ל (בתשובתו, סימן קמ"ח), שאף על פי שאמרו בגמרא (מועד קטן כ"ח) שבני חיי ומזוני תלויים במזלו של האדם ולא בזכויותיו, הרי ציבור וכן מלך יכולים לשנות גם את מעמד מזלם כפי זכויותיהם. ואם כן, זהו שנאמר "ואעשך לגוי גדול" היינו שיפרה וירבה למעלה ממזלו, "ואברכך" בממון, וכי תאמר: הרי דברים אלו תלויים במזלו של האדם, על כן אמר "ואגדלה שמך" ותהיה כמלך, ולמלך יש דין ציבור שמזלו משתנה כפי זכויותיו.

"ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה"

האלישיך הקדוש זצ"ל הביא מדרש חז"ל, שזהו שאומרים בתפילה "אלקי אברהם, אלקי יצחק ואלקי יעקב". אך יש להבין, מה ענינו בברכותיו של אברהם איננו. אלא שאם הבן והנכד זוכים לגדולה - מכוחו של הקב"ה, וברכה לו.

"ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה"

כתב רבינו חיים הכהן זצ"ל מארם צובא, תלמיד רבינו מהרח"ו זיע"א, בספרו תורת חכם: הן לא נאמר "ותהיה ברכה" בלשון הבטחה, אלא "והיה ברכה", בלשון ציווי ולומר לך, שאברהם איננו נצטוו לעסוק במצוות ובמעשים טובים, שעל ידם ימשוך ברכה מרובה לכל העולם. כי המרבה במצוות מכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות, לטובה ולברכה.

לילות ליל פסח

דיני עונג שבת וכבוד שבת, וההכנות לקראת שבת
ההלכות מספר "הלכה ברורה" להרה"ג דוד יוסף שליט"א

גוי העושה מלאכה בשבת ליהודי לפי משכורת

והוא הדין אם משלם לגוי שכרו עבור מלאכה מסויימת לפי שבועות, או חודשים, או לפי שנה שלמה, ומקפיד עליו שיעשה המלאכה דבר יום ביומו, ולא יחסיר ימים בתוך הזמן, שאסור להניחו לעשות המלאכה בשבת. אבל אם אינו מקפיד עם הגוי שיעבוד מדי יום ביומו, נחשב הדבר כמו שעושה הגוי בקבלנות, שנתבאר לעיל (סעיף ד') שיש להקל בזה כל שאין הגוי עושה המלאכה בביתו של היהודי, ואינו אומר לו שיעבוד בשבת, ואינו עושה המלאכה בפרהסיא. ויש מחמירים בדין הנ"ל, וסוברים שרק אם הוא באופן ששכר את הגוי לעשות לו מלאכה מסויימת בכל זמן שיצטרך היהודי לאותה מלאכה, וכשאינו צריך לאותה מלאכה אין הגוי צריך לעבוד כלל יש להקל. ונכון להושי' לדבריהם להחמיר בזה.

וכל זה אינו אלא כששוכר את הגוי לעשות לו מלאכה מסויימת, כגון לתפור לו בגד וכיוצא בזה, אבל אם שכרו לעשות לו כל המלאכות שיצטרך בתוך אותו הזמן, יש להחמיר.

וכל זה אינו אלא כשנתן היהודי לגוי מלאכה מסויימת שיכול הגוי לעשותה בלא שיעבוד בשבת, אלא שהגוי עובד בשבת על דעת עצמו, ובוה דוקא יש לחלק בין שכיר יום לבין שכיר לזמן ארוך יותר, אבל יהודי ששכר את הגוי לעבוד בשבילו בבית מרחץ השייך לו, יש אומרים שאפילו אם משלם לגוי שכרו לפי שבועות או חודשים או שנה, ואינו מקפיד עמו שיעבוד מדי יום ביומו, אסור מן הדין להניחו לעבוד בשבת, ואין זה רק משום מראית העין, אלא מפני שהיהודי מרויח מעבודת יום השבת שעובד הגוי, שהרי אם לא יעבוד הגוי באותו יום לא יגיע ליהודי הרויח הבא מחמת עבודתו. ויש אומרים שאף בזה אין האיסור אלא משום מראית העין.

וישנם בדין זה כמה חילוקי דינים אימתי אסור הדבר מעיקר הדין, ואימתי אסור הדבר משום מראית העין, ואימתי יש להקל לגמרי. ויבוארו פרטי הדינים בזה בס"ד להלן (סימן רמג סעיף ט' והלאה, ובאורך בסימן רמד).

השכרת כלי מלאכה לגוי העובד בהם בשבת

ג. גוי ששכר מיהודי כלי מלאכה בימות החול למשך זמן מסויים, אין איסור בדבר אם עושה הגוי מלאכתו בהם בשבת, מפני שאין אנו מצווים על שביתת כלים. ולדעת מרן השלחן ערוך יש להקל בזה אפילו כשמשכיר הכלים לגוי בערב שבת. אבל לדעת הרמ"א אם משכיר לו הכלים בערב שבת אסור גם אם שוכרם הגוי לזמן מרובה, מפני שנראה הדבר שעושה המלאכה בשבת בשליחות היהודי. אבל קודם ערב שבת יש להקל גם לדעת הרמ"א.

וכל זה אינו אלא בכלים שעושים בהם מלאכה, אבל כלים שאין עושים בהם מלאכה, כגון בגדים וכלי אכילה ושלחנות וכסאות, גם לדעת הרמ"א מותר להשכירם לגוי אפילו בערב שבת.

לחן ליל פסח

"ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה"

אשתו של גדול אחר שהיתה אישה קנטרנית, אמרה לו פעם: אלמלא אנו, הנשים, הייתם אתם משועבדים עד היום לפרעה, שבן בזכות נשים צדקניות ננאלו ישראל ממצריים.

השיב לה בעלה: אמנם כן, במקום לעבוד ארבע מאות שנה עבדנו רק מאתיים ועשר, ומדוע ויתר לנו הקב"ה על השאר? בזכות נשים צדקניות שהבטיחו לקב"ה שהן ימשיכו לשעבדנו ולהשלים את החסר...